

28

14/К. 9 11/99
23 09 1999

ДО
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

На български
на Г. Маркет

27. 09. 99

ДОПЪЛНИТЕЛНО СТАНОВИЩЕ

От Кемал Елюп - народен представител, от името на групата народни представители, вносител на искането, въз основа на което е образувано конституционно дело № 11/99г.

По конституционно дело № 11/1999 г.

Уважаеми господа конституционни съдии,

Като се възползуваме от възможността да допълним своето становище по направеното от нас искане, молим при вземането на вашето решение да имате предвид и следните съображения:

Съгласно чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България, "международните договори, ратифицирани по конституционен ред, обнародвани и влезли в сила за Република България, са част от вътрешното право на страната. Те имат предимство пред тези норми на вътрешното законодателство, които им противоречат." Един такъв акт, с безспорно конституционноправно значение, който има посоченото в чл. 5, ал. 4 действие, е Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (Конвенцията).

1. Нарушение на чл. 6 от Конвенцията.

Чл. 6 от Конвенцията издига като самостоятелно човешко право, защитено и гарантирано от същия нормативен акт, възможността, когато едно лице, или група лица, възприемат за нарушени свои граждански права, да се обърнат към независимата съдебна власт за въздаване на правосъдие. Включително, бихме казали и особено, когато това става с акт на държавната власт.

Създадената със Закона за висшето образование невъзможност за осъществяване на това право чрез прилагане на съдебен контрол върху актовете на Народно събрание, издавани въз основа на споменатия обикновен закон, а по-конкретно чл. 9, ал. 1 и 2, т. 1 ЗВО, респективно чл. 18, ал. 1, т. 1 ЗВО, се явява пряко нарушение на основното човешко право, визирано в чл. 6 от Конвенцията.

Ето защо, Ви молим допълнително да установите противоконституционността на цитираните текстове от ЗВО поради противоречие с чл. 6 от Конвенцията, във връзка с чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България.

2. Нарушение на чл. 13 от Конвенцията.

Вследствие функционалната връзка между чл. 6 и чл. 13 от Конвенцията, посочените актове на държавна власт нарушават и чл. 13 от Конвенцията, който въздига в основно човешко право, задължението на държавата-страна по Конвенцията да осигури ефикасни средства за правна защита в случаи при твърдо нарушение на основни човешки права. В случая със ЗВО, такива средства няма предвидени, като на практика съдбата на правоотношенията, свързани с осъществяване правото на висше образование, се изоставя на произвола на едно винаги конкретно политическо мнозинство, а не на независимата съдебна власт.

3. Нарушение на чл. 11 от Конвенцията.

С едно немотивирано по отношение на засегнатите лица решение, което може поради това да се определи като акт на политически произвол, е накърнено правото на свободно сдружаване на лицата в Република България в дадения случай на образователен принцип. Съгласно чл. 11 от Конвенцията "Правото на сдружаване не подлежи на никакви ограничения". "Закриването", в случаите, когато това се схваща като прекратяване, на една свободна организация на гражданското общество може да стане само при наличието на предпоставките за това, изброени изчерпателно в чл. 11, т. 2 от Конвенцията, които освен това трябва да са конкретно предвидени в нарочен закон. Т. е. трябва да са на лице пречки "в интерес на националната и обществена сигурност, за предотвратяване на безредици и престъпления, за защита на здравето и морала или на правата и свободите на другите." Кои са фактите от този кръг обстоятелства, наложили прилагането на тази изключителна мярка - ограничаване на по принцип неограничимото право на сдружаване? Отговор в решението на НС няма, но не би могло и да има, просто защото такива факти няма. По такъв начин доказана е само безспорната воля на управляващото мнозинство да се разправят с тези субекти в обществото, които им изглеждат вредни за конюнктурните им политически планове.

4. Нарушение на чл. 14 от Конвенцията.

Описаните действия на Народно събрание по необходимост са довели и до нарушаване на още едно основно човешко право, а именно - еднаквото третиране, чрез нарушаване на забраната за дискриминация, въведена и в Конституцията на Република България и чл. 14 от Конвенцията.

На първо място, въвеждането на специален режим за съществуването на висшите учебни заведения, различен от този на всички останали сдружения на гражданското общество, включително и от тези на друг образователен принцип (в сферата на началното, основното и средното образование) е само по себе си дискриминационен акт. При прилагане на ограничителните критерии на чл. 11, т. 2 от Конвенцията, нищо не отличава ВУЗ от други форми на образование. Напротив, изхождайки от обстоятелството, че при останалите форми на образование, обучаемите са малолетни и непълнолетни лица, изисква като че ли по-голямо внимание и предохранителни мерки, а не обратното, както това става със ЗВО.

5. Нарушение на чл. 2 от Допълнителния протокол към Конвенцията от 20 март 1952 г.

С Решенията на Народно събрание на Република България, както в случая със закриването на Славянски университет в България, се нарушават и образователни права, обект на защита на чл. 2 от Допълнителния протокол към ЕКЗПЧОС от 20 март 1952 г. В случая със Славянски университет се твърди, че като причина за "закриването" на университета е послужило наред с други разтегливи и безсъдържателни твърдения, неспазването от страна на ВУЗ на държавни образователни изисквания. Поради посочената по-горе безконтролност на решенията на НС не се изтъкват никакви доказани и валидни съображения. Въпреки това, възниква въпросът, дори посечинет твърдения да бяха вярни, изпълнени с конкретно съдържание и доказани, можеше ли това обстоятелство да доведе до забрана за дейността на университета и да оправдае острия административен натиск на който е подложен този ВУЗ?

По наше мнение държавата може с оглед защита на определени, съобразени с Конституцията на Република България и международните правни актове национални и обществени интереси, да въвежда изисквания за упражняване на определени професии или дейности, включително получаване на образование с определено качество. Но това не може да бъде причина държавата да забрани гражданите да получават въобще и друго, свободно избрано от тях по вид и качество образование. Т.е., не може да се приеме, че само държавно одобрено образование е форма на реализация на правото на образование. Невъзможността с такава квалификация гражданинът да упражнява определена дейност или да

заеме определена длъжност, не може да осуети свободния му избор да получи такова образование, каквото неговият съзнателен избор му диктува. Значи, единствена последица при неспазване на определени законосъобразни образователни изисквания на държавата, може да бъде невъзможността за гражданина да упражнява определена дейност или да заема определена длъжност, ако не получи съобразеното с държавните изисквания висше образование, което при това не е юридически задължително съгласно нашето законодателство, но не и да получава знания по свободно избран от него начин в предпочитана от него културна област и личностна среда.

С уважение:

Кемал Елон